

Syllabus omylů¹

Osmého července 1864 papež Pius IX. publikoval encykliku *Quanta Cura*, jako dodatek k ní přidal „Syllabus nejdůležitějších omylů naší doby“. Samotný syllabus nebyl přímo papežovým dílem, ale byl sepsán skupinou jeho spolupracovníků a kardinálů. Předkládá sérii 80 výroků, rozdělených do 10 oddílů, týkajících se oblasti náboženství, etiky vědy (kritice je podroben zejména ateismus a absolutní racionalismus), nebo politiky, práv států a jejich postavení k církvi. Zajímavý je styl, použitý pro vyjádření jednotlivých názorů. Při četbě si musíme uvědomit, že pro správné pochopení je třeba každý z výroků uvést negací „Není pravda, že ...“.

Stručný výtah ze syllabu:

I. Panteismus, naturalismus a absolutní racionalismus.

Vymezení se proti rozumovým pochybnostem o písmu a náboženství vůbec.

II. Zmírněný rationalismus

Nárokuje si podřazenost filosofie církvi.

III. Indiferentismus, Latitudinarismus

Odmítá nárok každého člověka si svobodně zvolit „své“ náboženství.

IV. Bludy o Církvi a jejích právech

Z tohoto bodu vyplývá církevní požadavek na opětovné podřízení státu a vědy církvi.

V. Bludy o společnosti občanské i samy v sobě i ohledně poměrů jejich k Církvi

Označuje za blud požadavek chudé církve.

VI. Bludy o mravouce přirozené a křesťanské.

Narážka na materialistické pojetí světa.

VII. Bludy o manželství křesťanském.

Zdůraznění legálnosti svazku muže a ženy pouze za předpokladu je-li požehnán, odmítnutí rozvodů a světských sňatků.

VIII. Bludy o světském panství Římského papeže.

V tomto bodě je požadavek autonomní církevní správy, které by byla podřízena i moc světská.

IX. Bludy vztahující se k nynějšímu liberalismu.

Zdůraznění významu katolictví a náboženství vůbec pro dobu vzniku dokumentu.

Na dokumentu, jako dodatku encykliky je zajímavé, že jednotlivé body pouze vyjmenovává, ale nekomentuje, neboť papežská encyklika zpravidla bývá plná odborných informací a argumentací, většinou jde o jakousi malou, zhuštěnou encyklopedii.

¹https://is.muni.cz/auth/el/1421/jaro2006/RLA07/um/1478693/Syllabus_Of_Errors.doc?fakulta=1421;obdobi=3103;studium=187511)

Vznikající dokument se vatikánské úřady pokoušely dlouho tajit, protože se připravoval v divoké době sjednocování Apeninského poloostrova a měl se stát církevním orientačním bodem v nepřehledné společenské situaci. Při pozorném čtení a znalosti dobových reálií je však zřejmé, že šlo jen o vyjádření a podpoření tradičních církevních stanovisek. Proto jeho nechtěné uniknutí na veřejnost vyvolalo dojem zaostalé církve, neochotné se jakýmkoli způsobem zmodernizovat, protože v poslední části je v textu zavrženo právo na svobodný výběr náboženství a odmítnuto smíření církve s pokrokem a modernizací. Církev totiž bodem 80² chtěla demonstrovat svoji tradici a neochotu podřídit se módním dobovým trendům.

Dokument před samotným oficiálním zveřejněním prošel několika revizemi, přesto po jeho nechtěném vyzrazení v italském antiklerikálním časopise proběhla na veřejnosti bouře nevole a odporu vůči církvi. Podle mého názoru dokument uškodil církvi v očích veřejnosti, vnitřně ji však posílil, neboť jednoznačně deklaroval její současné postoje. Následující desetiletí potom ukázala, že tradiční církevní postoje, zmíněné v dokumentu je skutečně zapotřebí revidovat. Encykliky, které vydávali následovníci Pia IX. jsou toho jen důkazem.³

Klíčová slova: Church, trust, faith, errors, abolition, power, pontiff.

² Římský papež se může a má smířit a uvést svou činnost do souladu s „pokrokem“, liberalismem a moderní civilizací

³ Jako příklad bych uvedl např. Lva XIII. a jeho encykliku Rerum novarum, která podpořila sociální hnutí, v Sylabu omylů odsouzenému.